

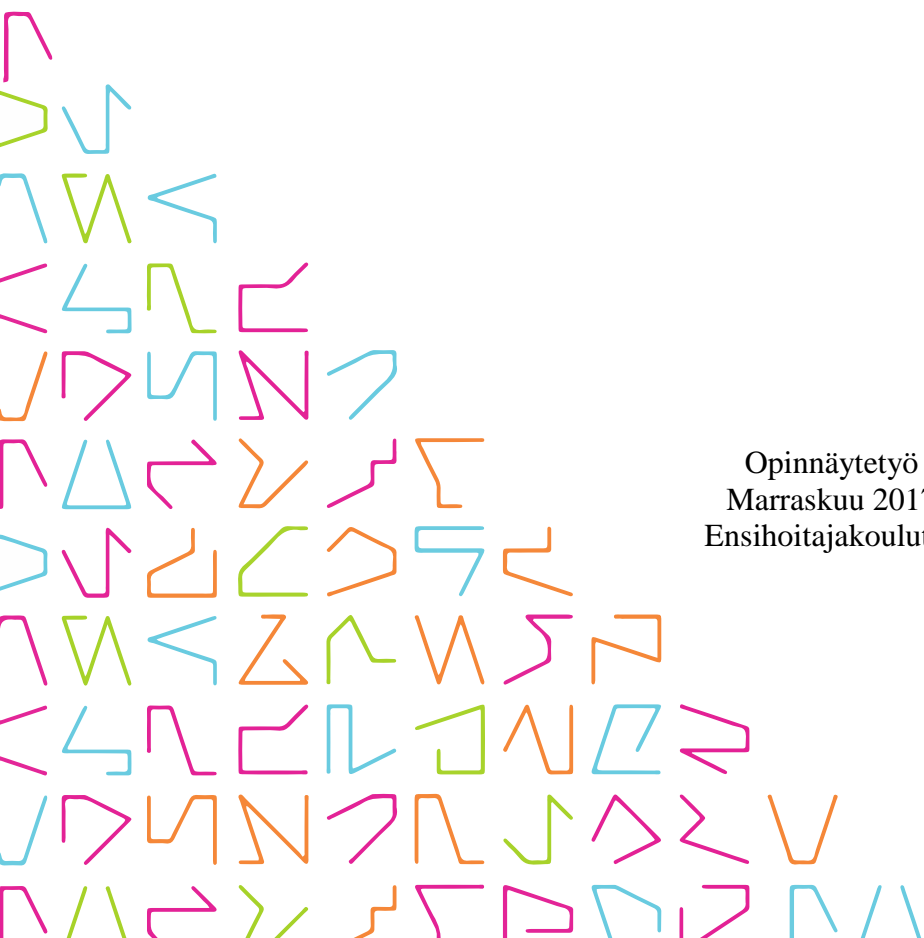
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

PALO- JA HENKILÖTURVALLISUUDEN VERKKOKURSSI HATANPÄÄN SAIRAALAN HENKILÖKUNNALLE

Antti Ruokonen

Toni Tahvanainen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017
Ensihoitajakoulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ensihoitajakoulutus

RUOKONEN, ANTTI & TAHVANAINEN, TONI:

Palo- ja henkilöturvallisuuden verkkokurssi Hatanpään sairaalan henkilökunnalle

Opinnäytetyö 35 sivua, joista liitteitä 13 sivua
Marraskuu 2017

Opinnäytetyön ajatus syntyi sairaalan johtoryhmän pyynnöstä luoda sairaalalle verkkokurssi turvallisuuteen liittyvistä asioista. Työn tarkoituksena oli suunnitella verkkokurssi henkilökunnan turvallisuusperehdytyksen tueksi. Vakinainen henkilökunta osallistuu viiden vuoden välein turvakorttikoulutukseen, mutta sijaisten ja uusien työntekijöiden perehdytyksessä koettiin olevan haasteita. Tehtävänä oli selvittää työntekijälle olennaisimmat turvallisuustiedot aloittaessaan uutena työntekijänä Hatanpään sairaalalla ja koota hankitun tiedon pohjalta turvallisuusaiheinen verkkokurssimateriaali. Näiden lisäksi tehtävänä oli arvioida kurssin käytettävyyttä kerätyn palautteen pohjalta. Tavoitteena oli lisätä henkilökunnan tietämystä turvallisuusasioista sekä kehittyä itse koulutuksellisten kokonaisuuksien suunnittelussa. Verkkokurssimateriaalin tuli olla sellainen, että osastojen turvallisuusvastaavat pystyvät käyttämään sitä apuna perehdytyksessä.

Lopullinen verkkokurssimateriaali koottiin osastojen turvallisuusvastaavien ja sairaalan turvallisuuspäällikön palautteen mukaan. Kaupungin atk-palvelu loi kurssin lopulliseen muotoon kaupungin sisäiseen verkkoon, jossa se on kaikkien työntekijöiden käytössä. Verkkokurssi sisältää asiaa yleisestä turvallisuudesta, paloturvallisuudesta sekä henkilöturvallisuudesta.

Sairaalat ovat ympäristönä turvallisuuden kannalta haastavia ja siksi asiaan on hyvä kiinnittää huomiota. Turvallisuustekniikka kehittyy vauhdilla, mutta laitteistoista huolimatta työntekijöillä on suuri rooli kokonaisturvallisuuden kannalta.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Emergency Care

RUOKONEN, ANTTI & TAHVANAINEN, TONI:

The Fire and Personnel Safety Net Course for the Employees of the Hospital of Hatanpää

Bachelor's thesis 35 pages, appendices 13 pages
November 2017

The idea for the thesis came from the hospital management team who wanted a net course of safety issues for the employees. The purpose of the thesis was to create a net course that can be used in the orientation process. The regular employees have hospital safety card -training every five years, but new and substitute employees do not have that chance. That is problematic. The assignment was to find out what are the most important safety issues for the new employee and to create a net course that deals with these issues. The other assignment was to estimate the usability of the course by collecting the feedback. The objective of the thesis was to raise the knowledge of the safety issues among employees and to develop ourselves as a designer of the educational ensembles. The net course should be able to use in orientation of the new employees by the ward responsible for the safety.

By collecting the feedback from the hospital safety manager and the ward responsible for the safety, the material was compiled for the net course. The IT specialist modified the course for the hospital intranet, so that all the employees can use that. The net course contains information about the public safety, fire safety and personnel safety.

Hospitals are challenging environments from the safety-wise so it is important to pay attention to these issues. Safety technology has advanced at speed but despite technology the employees have a major role in the hospital safety.

Key words: hospitals, fire safety, patient security, safety technology

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE	6
3	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
3.1	Paloturvallisuus.....	7
3.1.1	Rakenteelliset ratkaisut	7
3.1.2	Palotekniset laitteistot	8
3.1.3	Poistumisturvallisuus	8
3.2	Henkilöturvallisuus	9
3.2.1	Potilasturvallisuus	9
3.2.2	Hoitajien turvallisuus	10
3.3	Hatanpään sairaala	10
3.4	Verkkokurssi	11
4	TURVALLISUUDEN VERKKOKURSSI.....	12
4.1	Työn vastaanottaminen	12
4.2	Suunnittelu	12
4.3	Haastattelut	13
4.4	Kohdetutustumiset sairaalalla	14
4.5	Osallistuminen turvakorttikoulutukseen.....	14
4.6	Materiaalin kokoaminen	14
4.7	Verkkokurssin kuvaus.....	15
4.8	Palaute.....	17
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	19
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Sairaalat ovat turvallisuuden kannalta haastavia toimintaympäristöjä. Sairaalan sisällä on paljon eri alojen ammattilaisia ja ympäristönä se on alati muuttuva. Keinosen (2016) mukaan Hatanpään sairaalassa henkilökunnan vaihtuvuus ja sijaisten määrä on huomattava, mikä luo kovan haasteen henkilöstön turvallisuusperehdytykselle. Taylorin (2016) mukaan turvallisuusperehdyttämiseen on alkuvaiheessa syytä sisällyttää keskeisimmät turvallisuusasiat, joita lähdetään pohtimaan kiinteästi oman toimintaympäristön kautta. Tällöin kukin työntekijä pystyy pohtimaan, miten esimerkiksi itse pystyy konkreettisesti vaikuttamaan oman ympäristönsä turvallisuuteen. Turvallisuusasioita on myös syytä kerrata tietyin väliajoin niiden muistissa pitämiseksi. (Taylor 2016, 10.)

Toiminnallisen opinnäytetyömme tuotoksena toteutimme turvallisuusaiheisen verkkokurssin henkilökunnalle. Verkkokurssin avulla sairaalassa aloittavat uudet työntekijät saadaan nopeasti perehdytettyä keskeisiin turvallisuusasioihin, joiden tietäminen on välttämätöntä. Kurssista hyötyvät myös vanhat työntekijät, joille on nyt tarjolla valmis tietopaketti turvallisuusasioiden kertaamiseen. Tarve kyseiselle verkkokurssille esitettiin sairaalan puolelta, koska asia oli noussut esiin sairaalan johtoryhmän kokouksessa. Onnettomuustutkintakeskuksen (2012, 66) mukaan henkilöturvallisuuden hallinta korostuu erityisesti hoitolaitoksissa, joissa poikkeustilanteissa poistumisen turvaaminen yhdessä palo-osastojen pitävyyden kanssa on avainasemassa.

Verkkokurssia suunnitellessamme perehdyimme sairaanhoitajan kannalta olennaisimpiin turvallisuustietoihin ja saimme oppia uuden työntekijän perehdyttämisestä. Todennäköisesti tulemme itsekin perehdyttämään uusia työntekijöitä jossain vaiheessa työuraamme. Materiaalin kokoamisen myötä kehityimme koulutusmateriaalin suunnittelussa. Koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen tulee olemaan osa tulevaa ensihoitajan työtämme.

2 TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE

Opinnäytetyömme tarkoitus oli suunnitella ja tuottaa verkkokurssi Hatanpään sairaalan henkilökunnan turvallisuusperehdyttämisen tueksi. Tilaus kurssille tuli Hatanpään sairaalalta, koska siellä oli havaittu tarve kyseiselle materiaalille.

Tehtävänä oli

- 1) selvittää, mitkä ovat työntekijälle olennaisimmat turvallisuustiedot aloittaessaan uutena työntekijänä Hatanpään sairaalalla
- 2) luoda selvitystyön ja hankitun teorian pohjalta turvallisuusaiheinen verkkokurssi
- 3) arvioida kurssin vaikuttavuutta ja toimivuutta kerätyn palautteen perusteella.

Tavoitteena oli lisätä henkilökunnan tietämystä turvallisuusasioista sekä kehittyä itse koulutuksellisten kokonaisuuksien suunnittelussa. Verkkokurssimateriaalin tuli olla sellainen, mitä osastojen turvallisuusvastaavat pystyvät käyttämään perehdytyksen tukena.

3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 Paloturvallisuus

Pelastuslain (379/2011) mukaan jokaisella meistä on velvollisuus olla huolellinen tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi. Näin ollen jokaisella on velvollisuus huolehtia yleisestä turvallisuudesta ja puuttua havaitsemiinsa ongelma-kohtiin. Ihmisten toiminnan lisäksi paloturvallisuuteen on pyritty vaikuttamaan erilaisilla rakenteellisilla ja teknisillä ratkaisuilla (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2012, 12). Paloturvallisuusratkaisuilla pyritään luomaan edellytykset toiminnalle ja poistumiselle tulipalotilanteessa. Rakenteellisia ja teknisiä ratkaisuja käsitellään luvuissa 3.1.1. ja 3.1.2.

Pelastuslain (379/2011) mukaan sairaalarakennuksiin tulee olla myös tehtynä pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmassa tulee arvioida kohteeseen liittyviä vaaroja ja riskejä sekä ilmetä näihin liittyen tehdyt turvallisuusjärjestelyt. Tämän lisäksi suunnitelman tulee sisältää ohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja näissä toimimiseksi sekä mahdolliset muut kohteen erityispiirteet varautumisen kannalta. (Pelastuslaki 379/2011.)

3.1.1 Rakenteelliset ratkaisut

Palon leviämiseen pyritään vaikuttamaan erilaisilla rakenteellisilla ratkaisuilla kuten esimerkiksi palo-osastoinneilla. Palo-osastoilla pyritään rajaamaan palo siten, että se rajoittuu yhden palo-osaston alueelle turvaten poistumisen, helpottaen pelastustoimia ja pienentäen omaisuusvahinkoja. Kun rakennuksen käyttötapa on määritelty sairaalaksi tai hoitolaitokseksi, tulisi paloturvallisuuteen kiinnittää erityistä huomiota jo suunnitteluvaiheessa tällöin tehdyn turvallisuus selvityksen pohjalta. Rakennusvaiheessa tulee olla huomioitu, että rakennuksesta on riittävä määrä uloskäytäviä, jotta rakennuksesta poistuminen onnistuu vaaraa aiheuttamatta. Uloskäytävät ja niille johtavat reitit tulee olla merkitty ja valaistu (E1 Suomen rakentamismääräyskokoelma 2002, 13, 27, 32, 37.)

3.1.2 Palotekniset laitteistot

Rakennusten paloturvallisuutta täydennetään paloteknisillä laitteistoilla, esimerkiksi automaattisilla paloilmoinnilla, savunpoisto- ja sammutuslaitteistoilla sekä alkusammutuskalustolla. Automaattinen paloilmoinnin reagoi paloon, välittää tiedon hätäkeskukseen sekä tekee paikallishälytyksen antaen näin lisää aikaa alkusammutukseen sekä palavasta rakennuksesta poistumiseen. Lisäksi paloilmoinnin nopeuttaa avun saapumista paikalle. Paloilmoinninlaite rakentuu ilmoitinkeskuksen sekä erilaisten ilmaisimien ympärille. Ilmaisimien voi reagoida joko lämpötilan muutokseen tai savuun. On myös olemassa niin sanottuja yhdistelmäilmaisimia sekä erikoisilmaisimia. Käyttökohde määrittää oikean ilmaisintyyppin. Ilmoitinkeskus voi lisäksi ohjata esimerkiksi palo-ovia, ovien sähköluukkoja sekä savunpoistoluukkuja. (Koskela 2011, 10, 11, 13–16.)

Sairaalat tulee varustaa automaattisella sammutusjärjestelmällä. Automaattinen sammutusjärjestelmä on tarkoitettu sammuttamaan tai vähintään rajoittamaan paloa suuttimista tulevan vesisumun avulla. Suuttimia kutsutaan sprinklereiksi ja ne laukeavat riittävän lämmön seurauksena. Sammutusaineena on yleisimmin vesi, mutta myös esimerkiksi hiilidioksidia voidaan käyttää tiloissa, joihin vesi ei sovellu. (Halonen & Vehkoja 2014, 44.)

3.1.3 Poistumisturvallisuus

Rakennuksen omistajan sekä toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että rakennus ja sen ympäristö ovat sellaisessa kunnossa, että tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa henkilöt pystyvät poistumaan rakennuksesta (Pelastuslaki 379/2011). Hoitolaitokset ovat poistumisturvallisuuden näkökulmasta haastavia, koska siellä olevien henkilöiden toimintakyky on usein rajoittunut. Tämän vuoksi tällaisissa kohteissa tulee laatia poistumisturvallisuusselvitys, jossa on suunniteltu poistumisen järjestelyt poikkeustilanteessa. Omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan tulee huolehtia, että poistumisreitit pidetään kulkukelpoisina ja esteettöminä. Esteettömyydellä tarkoitetaan, että uloskäytävillä tai kulkureiteillä ei saa säilyttää tavaraa. Tarvittaessa poistumisreititkin tulee pystyä poistumaan ilman avaimia. (Lindh & Heinonen 2012, 32–34.)

3.2 Henkilöturvallisuus

Haaviston (2013, 316) mukaan hoitajien osaaminen ja asenne ovat olennaisessa osassa työn turvallisuudessa. Työntekijän osaamiseen, työn laatuun ja kuormittavuuteen liittyy myös olennaisesti työntekijän perehdytys, jonka tärkeyttä ei voi olla unohtamatta (Räsänen & Meretoja 2013, 105).

Collingin (2001) mukaan myös sairaaloissa on täytynyt alkaa panostaa entistä enemmän henkilöturvallisuuteen. Sairaaloista on tullut suurempia ja sen myötä siellä liikkuu enemmän myös ulkopuolisia henkilöitä. Kulunvalvontaan tulee panostaa ja esimerkiksi tuotteiden hävittämisen tulee olla valvottua, jotta lääkinnällisiä tarvikkeita ei pääse ulkopuolisten käsiin. Ajat ovat muuttuneet siten, että enää ei voida luottaa esimerkiksi siihen, että pyörätuolit säilyisivät käytävällä valvomatta. (Colling 2001, 45.)

3.2.1 Potilasturvallisuus

Potilasturvallisuuden takaamiseksi työntekijöillä tulee olla tehtäviensä vaatimat riittävät tiedot, taidot ja osaaminen. Osaamiseen liittyy riittävä koulutus, pätevyys ja soveltuvuus tiettyyn tehtävään. Olennaisinta on, että organisaatiossa varmistetaan henkilöstön osaaminen seuraten ja arvioiden sitä jatkuvasti. Työtehtäviin perehdyttäminen kuuluu olennaisena osana tähän osaamisen varmistamiseen. Organisaation toimintakulttuurilla esimerkiksi juuri perehdyttämisestä huolehtimisessa onkin suuri vaikutus potilasturvallisuuden edistämiseksi. (Haavisto 2013, 316.)

Terveydenhuollossa käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden käytön turvallisuutta ajatellen on säädetty laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista. Laitteen käyttäjällä tulee olla laitteen turvallisen käytön vaatima koulutus ja kokemus, eli käytännössä työntekijän tulee olla perehdytetty laitteen käyttöön. Terveydenhuollon laitteita käytetään ainoastaan valmistajan ilmoittaman käyttötarkoituksen ja ohjeistuksen mukaan. (Seitsonen 2013, 186–187.)

3.2.2 Hoitajien turvallisuus

Noin 111 000 henkilöä joutuu vuosittain työssään uhkailun tai fyysisen väkivallan kohteeksi. Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevät kuuluvat riskiryhmään, joten asia on syytä ottaa huomioon. Vaaraa saattavat aiheuttaa joko potilaat, heidän omaisensa tai myös täysin ulkopuoliset henkilöt. Kyseessä saattaa olla tällöin esimerkiksi häiriköivä, lääkkeitä tavoitteleva henkilö. Vaikka hoitaja ei saisikaan tapahtuneesta fyysisiä vammoja, voivat henkiset kärsimykset vaikuttaa hoitajan jaksamiseen ja työssä viihtymiseen. (Kämäräinen ym. 2009, 59–61.)

3.3 Hatanpään sairaala

Hatanpään sairaala on Tampereen kaupungin sairaala, jossa on noin 282 potilassijaa. Rakennuksen pinta-ala on 25000 m² ja pelastuslaitoksen arvioitu ajoaika kohteeseen on 6 minuuttia. Työntekijöitä sairaalan vuodeosastoilla on 215 ja muissa toimintayksiköissä 385 henkeä. Toimintayksiköiden tulee olla varautunut tulipaloihin suunnitelmin ja riittävin alkusammutusvälinein. Sairaalan toimintayksiköt, kuten esimerkiksi sairaalaosastot, ovat kantasairaalassa useimmiten omia palo-osastojaan. Tämän lisäksi esimerkiksi potilashuoneet on pyritty toteuttamaan siten, että ne rajoittaisivat paloa 30 minuutin ajan. (Keinonen & Nousu 2013, 5–6, 10.)

Sairaala on varustettu paloilmoinjärjestelmällä, jonka pääkeskus sijaitsee pääsisäänkäynnin tuulikaapissa ja 8 alakeskusta eri puolilla rakennusta. Tämän lisäksi osastoilla on näyttötauluja, joista hälytys voidaan paikantaa. Lähes koko sairaala on lisäksi varustettu sprinklerijärjestelmällä, jonka keskus sijaitsee B0-kerroksessa. Turvavalaistusjärjestelmä varmistaa poistumisreittien valaistuksen myös sähkökatkoksen aikana. (Keinonen & Nousu 2013, 11–13.)

Sairaalaympäristössä palon leviämiseen on pyritty vaikuttamaan myös muilla seikoilla kuten esimerkiksi rakennusmateriaalien valinnalla. Materiaaleiksi on pyritty valitsemaan mahdollisimman vähän palonarkoja tuotteita. Hatanpäälläkin materiaaleja on parannettu alkuperäisistä vuosien mittaan olleiden remonttien myötä. Rakennuksena Hatanpään sairaala on melko vanha ja sokkeloinen, mikä tuo osaltaan haasteita erityisesti poikkeustilanteissa. (Keinonen, 2016.)

3.4 Verkkokurssi

Verkkokurssi avoimena oppimisympäristönä ei ole sidottu aikaan, paikkaan, opetusmenetelmiin tai oppisisältöihin. Tällöin opiskelevan henkilön oma rooli ja aktiivisuus korostuvat. Hyvä verkko-opetus innostaa aktiiviseen oman osaamisen kehittämiseen tutkivan ja itsenäisen oppimisen kautta. (Asukas, Linnanmäki & Tuorila 2010, 6–7.)

Hyvän verkko-oppimateriaalin tulisi tukea yhteisöllisyyttä esimerkiksi ohjaten tehtävien tekoon yhdessä työyhteisön kesken. Oppimateriaalin tulisi tukea oppimisen taitoja, ohjaten opiskelijaa oman osaamisensa arviointiin, suunnitteluun ja pohtimiseen sekä aktiiviseen oppimiseen. Oppimistehtävien tulisi olla avoimia, haasteellisia ja autenttisia, jotta niiden tekeminen olisi kiinnostavaa ja motivoivaa. (Opetushallitus 2012.)

KUVIO 1: Teorettinen viitekehys

4 TURVALLISUUDEN VERKKOKURSSI

4.1 Työn vastaanottaminen

Hatanpään sairaalan johtoryhmä oli todennut tarpeen turvallisuusaiheiselle verkkokurssille tukemaan erityisesti sijaishenkilöstön perehdyttämistä ennen turvakorttikoulutukseen pääsyä. Hatanpään sairaalan johto oli tarjonnut työtä Tampereen ammattikorkeakoululle, josta saattaisi löytyä osaamista ja kiinnostusta kurssin luomiseen. Opinnäytetyötä ohjannut opettajamme oli ajatellut, että palomiestaustastamme saattaisi olla hyötyä tässä asiassa, joten hän tarjosi työtä meille vuodenvaihteessa 2015-2016. Meidän ei asiaa tarvinnut kauaa pohtia, vaan otimme tarjotun työn ilomielin vastaan.

Sopimuspalaveri Hatanpään sairaalan edustajien kanssa pidettiin 2.2.2016. Siellä sovittiin kurssin sisältöön ja toteutukseen liittyviä asioita yleisellä tasolla. Meille annettiin kuitenkin melko vapaat kädet kurssin sisällön suhteen. Kokouksessa myös selvisi, että tulisimme toimimaan tiiviissä yhteistyössä sairaala- ja kuntoutuspalveluiden turvallisuuspäällikkö Pasi-Pekka Keinosen kanssa. Myös alustavaa toivetta työn toteutuksen aikataulusta esitettiin kyseisessä tilaisuudessa.

4.2 Suunnittelu

Sopimuspalaverissa työn tilaajilta vastaanotettujen toiveiden pohjalta aloimme suunnitella kurssin sisältöä. Alustavan sisällön ja aikataulun kurssin luomiselle esittelimme opinnäytetyön ohjaajallemme 16.2.2016. Tuolloin meillä oli jo jonkinlainen ajatus verkkokurssin sisällöstä ja toteutuksen aikataulusta. Toki sisältö vielä tarkentui suunnittelun ja haastatteluiden myötä. Suunnittelussa lähdimme ajatuksesta, että kurssin pitäisi olla laajuudeltaan sellainen, että sen suorittaminen olisi mahdollista mahdollisimman pian työsuhteen alussa perehdytyksen yhteydessä. Kurssin tulisi antaa välttämättömimmät tiedot turvallisuusasioista, ei korvata myöhemmässä vaiheessa järjestettävää turvakorttikoulutusta. Turvakorttikoulutus on kuitenkin kokonaisuutena huomattavasti laajempi kokonaisuus, jonka suorittamiseen täytyy olla varattu erillinen aikansa.

Suunnittelussa keskityimme pohtimaan, mitkä ovat oleellisia tietoja, joita työntekijät tarvitsevat turvallisuuteen liittyen. Työn sisällön suunnittelussa hyödynsimme omia kokemuksiamme työelämästä pelastuslaitoksella, turvallisuuspäällikön ja hoitohenkilökunnan näkemyksiä sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Osana suunnittelutyötä suoritimme myös turvakorttikoulutuksen. Koulutuksen myötä saimme tarkan käsityksen sen sisällöstä.

4.3 Haastattelut

Henkilökunnan tarpeiden ja osaamistason selvittämiseksi pyrimme haastattelemaan hoitajia eri osastoilta. Tarkoituksemme oli selvittää, kuinka tietoinen henkilökunta on turvallisuusasioista, mistä asioista he kaipaivat lisää tietoa ja minkälaisiin tilanteisiin he ovat työssään törmänneet. Haastattelimme sekä uusia työntekijöitä että talossa kauan olleita. Haastatteluiden perusteella henkilökunnan tietämys turvallisuusasioista oli hyvin vaihtelevaa. Alusta pitäen oli selvää, että asioissa täytyy pitäytyä hyvin yleisellä tasolla keskittyen ainoastaan keskeisiin asioihin. Tällöin kurssista saadaan riittävän tiivis, jolloin sen suorittaminen ei käy liian työlääksi.

Haastatteluissa kävi ilmi, että turvallisuuskoulutukselle on tarvetta. Tietämys paloilmoinlaitteen toiminnasta ja näyttötaulujen tulkinnasta oli vähäistä. Toiminta palohälytystilanteessa koettiin haastavaksi eikä monellakaan ollut tietoa, mikä olisi oikea toimintamalli. Huolenaiheena monella oli myös mahdolliset uhkatilanteet ja niissä toimiminen. Vartijoiden paikalle hälyttämisestä ja viiveistä osastolle saapumiseen oltiin huolissaan. Esimerkiksi vartijakutsupainikkeiden olemassaolo ja käyttö olivat epäselviä osalle henkilökunnasta. Työntekijöistä pidempään talossa olleet olivat käyneet terveydenhuollon turvakorttikoulutuksen, mutta moni ei ollut saanut perehdytystä turvallisuusasioihin käytännössä ollenkaan. Turvakorttikoulutuksen suorittaneiden kokemukset kurssista olivat varsin vaihtelevia. Suurin osa piti ensimmäistä suorituskertaa varsin hyvänä ja hyödyllisenä kokonaisuutena, mutta jatkossa toivottiin lyhyempää kertausta ilman koko koulutuksen uudelleen suorittamista.

Kysyttäessä verkkokurssin sisällöstä ja suoritustavoista, olivat vastaukset varsin samantlaisia. Haastateltavat toivoivat tiivistä ja perustiedot sisältävää pakettia, joka sisältäisi kysymyksiä ajatuksia herättämään. Tärkeäksi myös nähtiin, että verkkokurssin tekemi-

selle olisi varattu oma aika esimerkiksi osastotunnin yhteyteen. Verkkokurssin tekeminen työpäivän aikana ilman siihen varattua ajankohtaa nähtiin lähes mahdottomana.

4.4 Kohdetutustumiset sairaalalla

Aloitimme keväällä pian suunnittelupalaverin jälkeen tutustumiset ja haastattelut Hatanpään sairaalan eri osissa. Tutustumisilla pyrimme saamaan mahdollisimman tarkan kuvan sairaalan keskeisistä toiminnoista ja turvallisuusasioihin liittyvästä suunnittelusta. Apuna sairaalaympäristöön tutustumisessa meillä oli turvallisuuspäällikkö Pasi-Pekka Keinonen. Sairaalan pelastussuunnitelmaa hyödynnettiin tietoa kerätessä. Kohteeseen tutustuessa pääsimme käsitykseen sen yleisistä turvajärjestelyistä esimerkiksi paloilmointijärjestelmään, poistumisjärjestelyihin ja vartijapalveluihin liittyen.

Osastokierrosten yhteydessä otimme paljon valokuvia sairaalan eri osista. Kuvasimme verkkokurssin materiaalin itse, jolloin saimme autenttiset kuvat. Tällöin vältimme myös ongelmat tekijänoikeuksien kanssa. Lopulliseen kurssiin kuvista valikoitui vain murto-osa.

4.5 Osallistuminen turvakorttikoulutukseen

Materiaalin kokoamisen tueksi osallistuimme Keinosen järjestämälle turvakorttikoulutukselle, josta pyrimme saamaan vinkkejä kurssin sisältöön. Koulutus kesti noin 8 tuntia ja se sisälsi loppukokeen. Koulutuksessa kävi selvästi ilmi tarve kohdennettuun turvallisuuskoulutukseen, koska muuten asiat jäävät helposti liian yleiselle tasolle. Kurssilla käsiteltiin mielestämme huomattavan paljon henkilöturvallisuuteen liittyviä asioita, mikä selittyi mahdollisesti sairaalassa viime aikoina tapahtuneilla varkaustapauksilla. Osaltaan tämän takia laajensimme työn edetessä kurssimateriaalimme vastaavaa osiota.

4.6 Materiaalin kokoaminen

Teoriatiedon haun, haastattelujen ja kohdetutustumisten pohjalta aloitimme materiaalin kokoamisen ensimmäistä luonnosta varten. Tavoitteenamme oli luoda toiveita vastaava

kurssi, jota kehittäisimme palautteen mukaan, kunnes se olisi valmis verkkoon julkaitavaksi. Heti alusta pitäen työntekijöiltä kerättyjen haastatteluiden perusteella oli selvää, että sisällön tulee muodostaa mahdollisimman tiivis ja selkeä kokonaisuus. Tällöin kurssi on mahdollista suorittaa ja se palvelee tarkoitustaan.

Materiaaliin valittiin aihealueittain olennaisimmat teoriatiedot ottaen huomioon, mitä henkilökunnan olisi välttämätöntä tietää. Tärkeämmässä roolissa oli kuitenkin toimintaohjeiden luominen eri tilanteisiin sekä erilaiset tehtävät, joilla kurssin suorittajia haastettiin pohtimaan asioita. Kuviksi valitsimme toimintaohjeita selkeyttäviä tai muuten ajatuksia herättäviä kuvia esimerkiksi vääristä toimintatavoista.

Materiaalia esiteltiin prosessin edetessä niin turvallisuuspäällikkö Keinoselle, osastojen turvallisuusvastaaville kuin henkilökunnalle. Saadun palautteen ja kehitysehdotuksien myötä materiaali valmistui viimein luovutettavaksi alkukesästä 2016. Tämän jälkeen atk-osaajat työstivät materiaalin soveltuvaan muotoon julkaistavaksi kaupungin sisäisessä verkossa erillisenä verkkokurssina.

4.7 Verkkokurssin kuvaus

Verkkokurssin alussa käsitellään yleisesti paloturvallisuutta kertoen sen rakentuvan rakenteellisten ja teknisten ratkaisujen lisäksi ennen kaikkea ihmisten toiminnan ympärille. Tavoitteenamme oli saada sairaalan henkilökunta ymmärtämään yksilön merkitys paloturvallisuuden edistämiseksi. Jokainen luo vastuullisesti toimiessaan myös ympärilleen myönteistä turvallisuuskulttuuria. Paloturvallisuuden kannalta halusimme korostaa etenkin palo-osastoinnin ja sen pitävyyden merkitystä. Henkilökunnan tulee ymmärtää, miten jokainen voi osaltaan vaikuttaa osastoinnin toimivuuteen. Osastoinnin merkityksen saa ajattelemattomuuttaan tuhottua esimerkiksi kiilaamalla palo-oven siten, ettei se tulipalotilanteessa rajoitakaan palon leviämistä.

Poistumisturvallisuusosiossa tavoittemme oli saada työntekijät perehtymään osastojensa poistumisreitteihin ja niiden käytettävyyteen sekä kokoontumispaikkaan. Painotimme erityisesti reittien pitämistä vapaana tavaroista. Tämä luo Hatanpäällä haasteita, koska varastotilaa ei ole paljon. Poistumisturvallisuusosion kysymyksillä pyrittiin aktivoimaan työntekijät selvittämään osastojensa poistumisreitit niihin konkreettisesti tutustumalla.

Tulipalotilanteessa toimimisen tueksi kurssiimme sisältyi tiivis tietopaketti paloilmoinjärjestelmän ja siihen liitetyn automaattisen sammutusjärjestelmän (sprinkleri) toiminnasta. Laitteisto käytiin läpi ainoastaan siltä osin, mitä työntekijän on välttämätön tietää. Palohälytystilannetta varten luotiin selkeät toimintaohjeet, joissa käydään läpi paloilmoinnimen näyttötaulun tulkinta ja kohteen paikallistaminen. Toimintaohjeet löytyvät niin erheellisten hälytysten kuin tulipalotilanteenkin varalle. Samaan kokonaisuuteen liitettiin ohjeet hätäilmoituksen tekemiseen ja alkusammutukseen. Ohjeiden tehdessä on hyödynnetty Keinosen & Nousun (2013) pelastussuunnitelman toimintaohjeita. Osioista löytyvät myös ohjeet toimimisesta sprinklerisuuttimen rikkoutuessa muun syyn kuin palon vaikutuksesta. Osion lopuksi kurssin tekijöitä pyritään aktivoimaan kysymyksillä oikeista toimintatavoista esimerkiksi palohälytyksen sattuessa.

Laiteturvallisuusosiossa tavoitteemme on varmistaa, että henkilökunta on saanut perehdytyksen käytössä oleviin laitteisiin ja välineisiin. Henkilökunnan tulee käyttää laitteita ohjeiden mukaan ja mikäli koulutusta ei ole saanut, ei laitteeseen tule koskea. Esimerkikuvissa tuomme esille potilassänkyjen käyttöön liittyviä riskejä. Paloturvallisuuden kannalta olemme nähneet isona riskitekijänä hapenantoon liittyvät laitteet, joihin liittyen halusimme lisätä turvallisuustietämystä. Kurssilla käsitellään hapen vaarallisuutta, hapen käyttöön liittyviä tilanteita sekä oikeaa toimintatapaa happivuodon sattuessa. Kurssiin on luotu esimerkkitalanne, joka perustuu todelliseen tilanteeseen. Kurssin suorittajan tulee pohtia oikeaa toimintatapaa kyseisessä tilanteessa.

Uhka- ja vaaratilanteita koskevassa osiossa kurssilaisia aktivoidaan pohtimaan erilaisia uhkamahdollisuuksia sairaalaympäristössä. Uhkaavassa tilanteessa henkilökunnan on tärkeää osata toimia oikein, jotta tilanteesta selvittäisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Tästä syystä uhkatilanteita varten on luotu toimintaohjeita, jotka halusimme tuoda koulutusmateriaalissa esille. Materiaalin koostamisessa käytettiin avuksi etenkin Hatanpään sairaalan pelastussuunnitelmaa.

Kurssin viimeisenä osiona ennen loppukoetta halusimme vielä muistuttaa jokaisen roolista turvallisuuskulttuurin luomisessa ja turvallisuuden ylläpidossa. Lisää tietoa kurssilaisten on mahdollisuus löytää pelastussuunnitelmasta, osaston ohjeista ja turvallisuusvastaavilta. Lopuksi osaamisen varmistamiseksi verkkokurssin suorittajat vastaavat kymmeneen kysymykseen. Mikäli kurssi on tehty huolella ajatuksen kanssa, ei kysymysten pitäisi tuottaa ongelmaa, koska ne keskittyvät perusasioiden ympärille.

TAULUKKO 1: Verkkokurssin sisältö (Liite 1)

Aihe	Diamäärä
Kansilehti	1
Sairaalan paloturvallisuus	1
Palo-osastointi	1
Poistumisturvallisuus	2
Automaattinen paloilmoitin	1
-Sprinklerijärjestelmä	1
Palohälytyksen sattuessa	2
- Paloilmoituspainike	1
Toimintaohje tulipalotilanteeseen	1
Hätäilmoituksen tekeminen	1
Alkusammutus	1
Paloturvallisuusaiheisia kysymyksiä	1
Laiteturvallisuus	2
- Kysymys hapenantolaitteista	2
Uhka- ja vaaratilanteet	2
Loppuyhteenveto	1
Koe	3

4.8 Palaute

Ensimmäinen palautetilaisuus pidettiin keväällä 2016, jolloin esittelimme Powerpoint-muotoisen materiaalin osalle osastojen turvallisuusvastaavista. Palautetilaisuudessa esittelimme materiaalin saaden palautetta esimerkiksi materiaalin loogisuudesta sekä kurssin sisällöstä. Saadun palautteen perusteella muokkasimme verkkokurssia. Verkkokurssi otettiin käyttöön syksyn 2016 aikana. Joulukuussa 2016 pidettiin kokeilujakson pohjalta palautetilaisuus kurssin toimivuudesta. Siellä saadun palautteen mukaan verkkokurssi oli osoittautunut hyväksi tueksi perehdytyksessä. Kurssin tehneiden määrä ei vielä tuolloin ollut kovin suuri, mutta osastojen turvallisuusvastaavien tavoitteena oli lisätä kurssin käyttöä kevään 2017 aikana.

Kurssin tehneiltä keräsimme palautetta verkkokurssista sähköisellä palautelomakkeella (Liite 2). Lomakkeen vastauslinkki välitettiin turvallisuuspäällikön kautta osastojen turvallisuusvastaaville. Lomakkeella tiedustelimme kurssin tarpeellisuutta, vahvuuksia

sekä mahdollisia kehittämiskohteita. Palautteen vastaamisprosentti jäi alhaiseksi, mutta saatujen palautteiden mukaan verkkokurssi oli tarpeellinen ja sisältöä pidettiin tärkeänä sekä hyvin kohdennettuna. Verkkokurssin laajuus koettiin sopivaksi, koska se oli mahdollista tehdä kerralla alusta loppuun. Materiaalia pidettiin selkeänä ja tarkentavat kuvat koettiin tärkeiksi. Osa vastaajista piti kurssia ja siinä olevaa loppukoetta liian helppona ja kysymyksiä itsestään selvinä. Tämä oli osaltaan odotettua, koska materiaali pyrittiin luomaan alimman lähtötason mukaan. Kurssille toivottiin myös päivityksiä ja ajan tasalla pitämistä. Esimerkiksi remontit muuttavat poistumisreittejä ja muita kulkureittejä usein. Verkkokurssista toivottiin myös korvaajaa kaupungin turvakorttikoulutukselle. Luomamme materiaali ei sellaisenaan ole kuitenkaan laajuudeltaan riittävä korvaamaan kaupungin turvakorttikoulutusta.

Työn tilaajilta saadun palautteen perusteella onnistuimme työssämme varsin mallikkaasti. Tilaajat kokivat, että olimme luoneet heidän tarpeidensa mukaisen verkkokurssimateriaalin. Myös yhteistyö kanssamme koettiin toimivaksi. Lopullisen palautteen työn tilaajilta tulemme saamaan työn palautuksen yhteydessä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kokosimme verkkokurssimateriaalin keräämämme teoriatiedon pohjalta, jolloin saavutettiin tiivis paketti henkilökunnan turvallisuuskoulutuksen tueksi. Koemme materiaalin laajuuden olleen sopiva kohderyhmän tarpeisiin, koska sillä saavutetaan riittävät perusvalmiudet, joita yksilöllä on oman mielenkiintonsa mukaan mahdollisuus syventää. Myöskin saadun palautteen perusteella luomamme verkkokurssimateriaali on vastannut tilaajien tarpeita ja se on jatkuvassa käytössä. Valitettavaa kuitenkin on, että saadun palautteen määrä oli melko vähäinen. Palautetta olisi pitänyt markkinoida paremmin ja toteuttaa se esimerkiksi kurssin yhteydessä eikä myöhemmin erillisellä lomakkeella.

Sairaalassa liikkuessamme huomasimme paljon kehitettävää turvallisuuskulttuurissa. Sekä organisaation että henkilökunnan tulee panostaa entistä enemmän turvallisuusasioihin. Valitettavaa on, että monesti turvallisuusasioihin kiinnitetään huomiota vasta siten, kun vahinko on jo tapahtunut. Turvallisuustyön eteenpäin viemisessä esimerkiksi osastojen turvallisuusvastaavilla on iso rooli. Tämän vuoksi turvallisuusvastaaville tulisi luoda paremmat edellytykset turvallisuustyöhön esimerkiksi käytettävissä olevan työajan osalta.

Kehittämisehdotuksina toivoisimme turvakorttikoulutuksen kehittämistä siihen suuntaan, että varsinaisen koulutuksen jälkeen olisi tiiviimpi työyksikkökohtainen koulutus. Vaihtoehtoisesti turvakorttikoulutuksia voitaisiin järjestää yksikkökohtaisesti. Tällöin teoriatieto saataisiin liitettyä paremmin käytännön työhön. Lisäksi kohteen erityispiirteet voitaisiin huomioida paremmin. Turvakortin päivittämiseen olisi syytä kehittää vaihtoehtoinen toimintamalli, esimerkiksi tiivistetympi kertauksenomainen koulutus. Turvakorttikoulutuksien lisänä tulisi luoda henkilökunnalle mahdollisuus kerrata säännöllisesti turvallisuusasioita esimerkiksi luomamme materiaalin ja osastokohtaisten ohjeiden avulla. Henkilökunta kokee tällä hetkellä ongelmalliseksi ajan löytämisen omaan turvallisuuskouluttautumiseen. Heille tulisi mahdollistaa turvallisuusasioihin perehtyminen työaikana.

Koemme tämän työn kautta kehittyneemme koulutusmateriaalin suunnittelussa, luomisessa sekä kehittämisessä saadun palautteen pohjalta. Olemme oppineet paljon uutta sairaalaturvallisuudesta ja henkilökunnan perehdyttämiseen liittyvistä asioista. Jatkossa

meillä on paremmat valmiudet suunnitella vastaavia koulutusmateriaaleja esimerkiksi omassa työyhteisössämme.

LÄHTEET

Asukas, J., Linnanmäki, J. & Tuorila, T. 2010. Opas verkkokurssin suunnitteluun ja toteutukseen. Kehittämishanke. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Colling, R. 2001. Hospital and Healthcare Security. 4. painos. USA: Butterworth-Heinemann.

E1 Suomen rakentamismääräyskokoelma. 2002. Rakennusten paloturvallisuus, määräykset ja ohjeet 2002. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta.

Haavisto, E. 2013. Henkilöstö – turvallisen sairaalan perusta. Teoksessa: Aaltonen, L.-M. & Rosenberg, P. (toim.) Potilasturvallisuuden perusteet. 1. painos. Helsinki: Duodecim.

Halonen, J. & Vehkoja, M. 2014. Poistumisturvallisuutta tukevat rakenteelliset ja tekniset ratkaisut sairaalaympäristössä. Palopäällystön koulutusohjelma. Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Keinonen, P. Turvallisuuspäällikkö. 2016. Haastattelut kohdetutustumisten ja palaverien aikana. Haastattelijat Ruokonen, A. & Tahvanainen, T. Tampere.

Keinonen, P. & Nousu, M. 2013. Hatanpään kantasairaalan pelastussuunnitelma. Sairaala- ja kuntoutuspalvelut. Tampereen kaupunki.

Koskela, K. 2011. Paloilmoittimen käyttö ja ylläpito. Suomen Pelastusalan keskusjärjestö. Helsinki.

Kämäräinen, M., Lappalainen, J., Oksa, P., Pääkkönen, R., Rantanen, S., Saarela, K., Sillanpää, J. & Soini, S. 2009. Työsuojelun perusteet. 5. korjattu painos. Helsinki: Työterveyslaitos.

Lindh, P. & Heinonen, V. 2012. Sosiaali- ja terveydenhuollon turvallisuusopas. Reuser: Suomen Palopäällystöliitto.

Onnettomuustutkintakeskus. 2012. Rakennuksen evakuointiin johtanut sairaalapalo Turussa 2.9.2011. Tutkintaselostus. Helsinki.

Opetushallitus. 2012. E-oppimateriaalin laatukriteerit. Edu.fi-verkkoportaali. Luotu 30.11.2012. Luettu 31.3.2017. http://www.edu.fi/verkko_oppimateriaalit/e-oppimateriaalin_laatukriteerit

Pelastuslaki 29.4.2011/379.

Räsänen, K. & Meretoja, O. 2013. Työhyvinvointi ja henkilökunnan jaksaminen. Teoksessa: Aaltonen, L.-M. & Rosenberg, P. (toim.) Potilasturvallisuuden perusteet. 1. painos. Helsinki: Duodecim.

Seitsonen, H. 2013. Laiteturvallisuus. Teoksessa: Aaltonen, L.-M. & Rosenberg, P. (toim.) Potilasturvallisuuden perusteet. 1. painos. Helsinki: Duodecim.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2012. Työpaikan paloturvallisuus – Perehdyttäjän opas. Luettu 2.3.2017.

http://paloturvallisuus.info/portals/2/Materiaalit/Perehdyttajan_opas.pdf.

Taylor, C. 2016. Educating and training hospital staff. The Hospital Safety Professional's handbook, 5. painos.

LIITTEET

Liite 1. Verkkokurssimateriaali

1(12)

Paloturvallisuus

- Sairaalaympäristössä paloturvallisuus koostuu rakenteellisista (palo-osastointi, poistumistiet,..) ja teknisistä (paloilmoitin, turvavalaistus,..) ratkaisuista sekä ihmisten toiminnasta.
- Jokainen työntekijä voi omalla toiminnallaan edistää paloturvallisuutta esimerkiksi:
 - Kiinnittämällä huomiota riskeihin ja puuttamalla niihin.
 - Noudattamalla toiminnassaan varovaisuutta ja annettuja ohjeita.
 - Varautumalla etukäteen toimintaan poikkeustilanteissa.
 - Kannustamalla koko työyhteisöä aktiiviseen turvallisuusajatteluun.

Alkusammutuskaapille tulee olla esteetön kulku, ei kuten kuvassa.

Palo-osastointi

- Palo-osastoinnin tarkoitus on rajoittaa paloa ja mahdollistaa turvallinen poistuminen.
- Kaikki sairaalaosastot ovat omia palo-osastojaan. Tämän voi huomata käytävien päissä olevista palo-ovista. Jos ovet on kiilattu auki eivätkä ne pysty sulkeutumaan tulipalon syttyessä, osastointi ei toimi vaan savukaasut pääsevät siirtymään viereisiin osastoihin.
- Jos potilashuoneessa syttyy tulipalo, huoneen rakenteet rajoittavat paloa ainakin 15 minuutin ajan. Tämä mahdollistaa muun osaston evakuoinnin, mikäli tähän on tarve.

Selvitä:

- Mitä paloturvallisuuteen liittyviä riskejä osastollasi on?
- Onko niihin varauduttu?
- Onko toimintaa harjoiteltu etukäteen?

Ilmoitustaulu osaston käytävällä, mitä riskejä siihen saattaa liittyä?

Poistumisturvallisuus

- Jokaiselta osastolta on vähintään kaksi toisistaan riippumatonta poistumisreittiä, jotka on merkitty poistumisopastein.
- Poistumistiet on pidettävä esteettöminä:
 - Ei säilytetä tavaraa, mikä hankaloittaa kulkemista.
 - Ovista on päästävä hätätilanteessa kulkemaan ilman avaimia. (Toteutus esimerkiksi painikkeella, mikä avaa oven lukon.)
- Kiinteistön turvavalaistusjärjestelmä syöttää sähköä poistumisopasteihin myös sähkökatkon sattuessa. Samaan järjestelmään on liitetty myös tietty määrä turvavalaisimia, jotka valaisevat poistumisreittiä.
- Hätätilanteessa on selvítettävä, mikä poistumisreitti on turvallisin vai onko poistuminen mahdollista toteuttaa useammankin reitin kautta. Hissien käyttö on kielletty.
 - Kantasairaalan kokoontumispaikkana toimii T-talon parkkialue tai evakuointikäskyssä ilmoitettu muu alue.

Poistumisopaste.

Oven hätäavauspainike mahdollistaa hätätilanteessa poistumisen oven kautta myös ilman avaimia.

Poistumisreittien tulee olla vapaana tavaroista, toisin kuin kuvassa.

Tehtävä:

Selvitä osastosi poistumisreitit.

- Montako toisistaan riippumatonta reittiä löytyy?
- Pääseekö ovista kulkemaan tarvittaessa myös ilman avaimia?
- Onko kulkureitit vapaana tavaroista, jotka hankaloittavat liikkumista?
- Onko reitit kaikkien osastolla työskentelevien tiedossa?

Automaattinen paloilmoitinjärjestelmä

- Kiinteistöön on asennettu automaattinen paloilmoitinjärjestelmä, jonka ilmaisimet tekevät palohälytyksen havaitessaan savua tai lämpöä
- Ilmaisimia on kaikissa tiloissa ja myös näkymättömissä esim. alaslasketun katon välitilassa.
- Järjestelmä välittää tiedon automaattisesti hätäkeskukseen ja sitä kautta myös pelastuslaitos saa hälytyksen.
- Palohälytyksen voi myös tehdä painamalla paloilmoitus-painiketta, joita löytyy seiniltä.
- Osastoilla on erilliset näyttötaulut, joista voi hälytyksen tullessa tarkastaa, mistä hälytys tulee.
 - Palon ollessa toisella osastolla, saat tarpeen vaatiessa kaikki rakennuksen palokellot soimaan kansliasta löytyvällä paloilmoituspainikkeella. Tämä voi tulla tarpeeseen esimerkiksi silloin, kun palon laajuus vaatii useampien osastojen evakuoitua.
- Automaattinen sammutusjärjestelmä(sprinklaus) on kytketty samaan järjestelmään. Kun sammutusjärjestelmä aktivoituu, laukaisee se myös palohälytyksen.

Osoitteellinen paloilmaisin katossa.

Näkymättömissä olevan ilmaisimen rinnakkaismerkkivalo.

Sprinklerijärjestelmä

- Tulipalotilanteessa sprinklerisuutin laukeaa lämmön vaikutuksesta rajoittaen paloa.
- Suuttimeen kohdistunut isku voi rikkoa suuttimen aiheuttaen järjestelmän aktivoitumisen, jolloin tieto tapahtuneesta välittyy palohälytyksenä hätäkeskukseen.
- Suuttimen rikkoutuessa vahingossa otathan yhteyttä hätäkeskukseen ja ilmoitat, että hälytys on aiheutunut tapaturmaisesti. Tällöin on tärkeää mennä pelastuslaitosta vastaan pääovelle ja ilmoittaa, missä tilassa suutin on rikkoutunut. Tällöin veden tulo saadaan katkaistua mahdollisimman pian.

Sprinklerisuutin katossa.

SPRINKLERIKESKUS

Jokaisen työntekijän on hyvä tietää sprinklerikeskuksen sijainti, jotta tarvittaessa osaa opastaa pelastuslaitoksen sinne.

Sairaalan kaikki palohälytykset näkyvät osaston näyttötaulussa. Katso kanslian näyttötaulusta, mistä hälytys tulee. Mikäli hälytys tulee osastoltasi etsi palokohde tai erheellisesti hälyttänyt ilmaisin. Hälyttäneen ilmaisimen tunnistat punaisesta jatkuvasti palavasta led-valosta. Mikäli osastollasi palaa tai löydät erheellisesti hälyttäneen ilmaisimen, ilmoita asiasta hätäkeskukseen soittamalla numeroon 112.

Osoite 43.037 paloryhmä 0306

**A-OSA 3KRS POTILASHUONE 9
A3.019**

- Näyttötaulusta näet hälyttäneen ilmaisimen sijainnin. Teksti sisältää rakennusosan, kerroksen ja tilan, missä ilmaisin sijaitsee.
- Älä hämäännä osoite- ja paloryhmämerkinnöistä. Ne ovat pelastuslaitosta varten. Jokainen ilmaisin on numeroitu omalla osoitenumeroillaan.

Mistä löytyy omaa työpistettäsi lähinnä sijaitseva paloilmoituspainike?

Tulipalotilanteessa

- Joku paikalla olevista ottaa **johtovastuun** ja jakaa tehtävät. Johtovastuussa oleva **ilmoittaa palosta hätäkeskukseen** tai määrää tehtävän jollekulle.
- Tärkeintä on **pelastaa välittömässä vaarassa olevat**.
- **Suorita alkusammutus**, mikäli mahdollista.
- **Rajoita paloa sulkemalla palotilan ovet ja ikkunat**. Sulje happijärjestelmä.
- **Evakuoi tarvittaessa** potilaat esimerkiksi viereiseen palo-osastoon. Mikäli käytävällä on savua, pidä potilaat huoneissaan.
- Mikäli palo rajoittuu esimerkiksi yhteen potilashuoneeseen, ei evakuoinnille välttämättä ole tarvetta.
- Lähetä **yksi henkilö palokuntaa vastaan** pääovelle mahdollisimman pian, mikäli henkilöstöä on riittävästi.
- Mikäli tulipalo on toisella osastolla, tulee sinne lähteä apuun mahdollisuuksien mukaan. Jonkun on kuitenkin aina jäätävä osastolle.

Hätäilmoitus

- Kiireellisessä hätätilanteessa soita 112.
- Soita hätäpuhelu itse, jos voit.
- Kerro, mitä on tapahtunut.
- Kerro tarkka osoite ja kunta.
- Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Lopeta puhelu vasta saatuaasi siihen luvan.
- **Opasta auttajat paikalle.**
- **Soita uudestaan, mikäli tilanne muuttuu.**

Ohjeita alkusammutukseen

Käsisammutin:

- Selvitä osastollasi olevien sammuttimien paikat ja niiden käyttö etukäteen.
- Levitä aine edestakaisella lakaisevalla liikkeellä liekkien juureen.
- Jatka sammuttamista, kunnes liekit katoavat.
- Varaudu uudelleen syttymiseen.

Sammutuspeite:

- Suojaa itseäsi sammutuspeitteellä sammuttaessasi.
- Peitä palava kohde tiiviisti peitteellä ja odota, kunnes palo on tukahtunut.
- Varaudu uudelleen syttymiseen.

Pikapaloposti:

- Paineista letkukela avaamalla kaapin sisällä oleva hana.
- Vedä letku kohteeseen.
- Suuntaa vesisuihku palon juureen.

- Osastosi palokellot alkavat soimaan, miten toimit?
- Mistä tunnistat hälyttäneen ilmaisimen?
- Selvitä osastosi tarkka osoite!
- Mihin menet pelastuslaitosta vastaan, mikäli tiedät palokohteen?
- Osaisitko ehdottaa pelastuslaitokselle hyökkäysreittiä, jota käyttämällä osastollesi pääsee helpoiten?
- Mistä löydät sprinklerikeskuksen?

Laiteturvallisuus

- Varmista, että olet tutustunut osastolla oleviin laitteisiin ennen niiden käyttöä. Vaadi, että saat perehdytyksen uusien laitteiden käyttöön.
- Älä käytä rikkiäisiä tai poikkeuksellisesti toimivia laitteita. Ne saattavat vaarantaa sinun tai potilaidesi turvallisuuden. Velvollisuutesi on ilmoittaa rikkinäisistä laitteista huollolle.
- Huomioi laitteissa tai huonetiloissa sijaitsevat varoitusmerkinnät!
- Sähkökatkotilanteessa sairaalan varavoimakoneella pystytään syöttämään sähköä sinisellä merkinnällä varustettuihin pistorasioihin.

Esimerkiksi potilassängyissä on paljon sähköjohtoja, jotka jäävät herkästi puristuksiin.

Hapenantolaitteet

- Lääkkeellistä happea voidaan antaa potilaille irrallisista happipulloista tai kiinteän rakennukseen asennetun järjestelmän kautta.
- Normaalisti huoneilmassa on happea noin 21 prosenttia. Vapautuessaan huoneilmaan lääkkeellinen 100-prosenttinen happi edistää voimakkaasti palamista ja aiheuttaa suurempina pitoisuuksina räjähdysvaaran. -> Tulentekovälineiden käyttö ja esim. tupakointi on ehdottomasti kielletty samoissa tiloissa hapenantolaitteiden kanssa.
- Huomioi myös , että happipullojen liittimiä ei saa käsitellä öljyisin/rasvaisin käsin eikä työkaluin ->räjähdysvaara.

Hapen ja ilman sulkuventtiilit osaston kanslian seinässä. Kuvassa venttiilit auki-asennossa. Venttiili suljetaan kääntämällä se vaakatasoon nuolen osoittamalla tavalla.

Sängylle jätetyt vuotavat happiviikset aiheuttavat paloturvallisuusriskin.

Esimerkkitalanne

Potilashuoneen seinässä oleva hapen virtaussäädin rikkoutuu siihen kohdistuneen iskun seurauksena ja huoneeseen alkaa vuotaa 100-prosenttista happea valtoimenaan. Miten toimit?

- En mitenkään. Hengittelemme happea muutenkin eikä vuoto aiheuta ongelmia. Teen vikailmoituksen kiinteistöhuollolle intrassa.
- Huolehdin huoneen tuulettamisesta avaamalla ikkunat ja etsin osaston happisulut sulkien venttiilin. Tämän jälkeen ilmoitan asiasta kiinteistöhuollolle. Huomioin muut hapentarpeessa olevat potilaat tilapäisvälinein.
- Suljen ovet ja ikkunat ja painan paloilmotuspainiketta aiheuttaen hälytyksen hätäkeskukseen.

Oikea vastaus:

Potilashuoneen seinässä oleva hapen virtaussäädin rikkoutuu siihen kohdistuneen iskun seurauksena ja huoneeseen alkaa vuotaa 100-prosenttista happea valtoimenaan. Miten toimit?

- A. En mitenkään. Hengittelemme happea muutenkin eikä vuoto aiheuta ongelmia. Teen vikailmoituksen kiinteistöhuollolle intrassa.
- B. Huolehdin huoneen tuulettamisesta avaamalla ikkunat ja etsin osaston happisulut sulkien venttiilin. Tämän jälkeen ilmoitan asiasta kiinteistöhuollolle. Huomioin muut hapentarpeessa olevat potilaat tilapäisvälinein.
- C. Suljen ovet ja ikkunat ja painan paloilmoituspainiketta aiheuttaen hälytyksen hätäkeskukseen.

Uhka- ja vaaratilanteet

- Hoitajana kiinnitä huomiota osastollasi liikkuviin epämääräisesti käyttäytyviin tai pukeutuneisiin henkilöihin ja selvitä, millä asialla he ovat.
- Älä epäröi pyytää vartijaa paikalle, mikäli
 - havaitsevat epäilyttävää toimintaa.
 - kohtaavat uhkaavasti käyttäytyvän henkilön.
 - aavistat mahdollisesti lähestyvän uhka-tilanteen.
- Vartijan saat paikalle vartijakutsupainikkeella tai soittamalla numeroon **73031** tai vaihtoehtoisesti **040 801 6657**.
- Pyri kantamaan vartijakutsupainiketta mukanasikin yöaikaan ja tarpeen vaatiessa muulloinkin.

Kommunikointi uhkaavan potilaan kanssa:

- Ole rauhallinen ja asiallinen, ilmaise itseäsi selkeästi.
- Pidä kädet näkyvillä äläkä käänny selin.
- Älä provosoidu äläkä provosoi, pyri myötäilemään henkilön ajatuksia.
- Pyri hälyttämään apua huomaamattomasti ja pelaamaan aikaa.
- Tärkeimpänä: **ÄLÄ LEIKI SANKARIA!**

Vartijakutsupainike

- Sairaalaympäristössä uhka voi kohdistua potilaisiin henkilöstöön tai kiinteistöön itsessään.
- Ota uhkatilanteet aina vakavasti ja toimi tilanteen vaatimalla vakavuudella, sinun tai potilaidesi henki voi olla vaarassa.
- Mikäli vastaanotat uhkauspuhelun:
 - Pysy rauhallisena ja pyri hälyttämään apua jo puhelun aikana.
 - Pyri pelaamaan aikaa pitämällä linja auki.
 - Kiinnitä huomiota soittajan puhetapaan, murteeseen ja taustalta kuuluviin ääniin.
 - Kirjoita tietoja mahdollisuuksien mukaan ylös, jotta pystyt välittämään tiedot eteenpäin vartijoille ja poliisille.
- Uhkatilanteiden välttämiseksi:
 - Älä luovuta tietoja potilaista ulkopuolisille.
 - Selvitä, millä asialla osastolla liikkuvat ulkopuoliset henkilöt ovat.
 - Huolehdi osaston käyntiovien lukitsemisesta etenkin yöaikaan ja tarpeen vaatiessa muulloinkin(esim. uhkatason noustessa).
- Tarkemmat toimintaohjeet uhkatilanteiden varalle löydät Loorasta.

LOPUKSI

- Kiinnitä huomiota omaan toimintatapoihin ja asenteisiin sekä niihin liittyviin riskeihin.
- Ota selvää omaan osastoosi liittyvistä turvallisuusratkaisuista. Lisää tietoa saat osaston turvallisuusvastaavalta sekä pelastussuunnitelmasta ja osaston toimintaohjeista.
- Varaudu ennakolta ongelmatilanteisiin ja harjoittele toimintaa niissä säännöllisesti.

Loppukoe

1. Tulipalossa vaarallisinta on liekit O/V
2. Jokainen työntekijä vastaa työpaikan turvallisuudesta O/V
3. Poistumisreitit voivat normaalioloissa olla lukittuina O/V
4. Palo-ovet saa kiilata auki asentoon, mikäli ovesta on paljon kulkua O/V
5. Osastoilla olevat paloilmittimen näyttötaulut ovat ainoastaan palokuntaa varten O/V

6. Pikapalopostin käyttö muulloin kuin tulipalotilanteessa on kielletty O/V
7. Hälyttäneen ilmaisimen tunnistat punaisesta jatkuvasti palavasta valosta O/V
8. Vuotava happilaite ei lisää tulipalon riskiä O/V
9. Hoitajien ei tarvitse kiinnittää huomiota osastoilla liikkuviin ulkopuolisiin henkilöihin, koska se on vartijoiden työtä O/V
10. Jokaisella on velvollisuus puuttua havaitsemiinsa turvallisuuspuutteisiin O/V

1.	Tulipalossa vaarallisinta on liekit	V
	– Savukaasut ovat vaarallisimpia tulipaloissa	
2.	Jokainen työntekijä vastaa työpaikan turvallisuudesta	O
3.	Poistumisreitit voivat normaalioloissa olla lukittuina	O
4.	Palo-ovet saa kiilata auki asentoon, mikäli ovesta on paljon kulkua	V
	– Palo-ovia ei saa kiilata auki asentoon	
5.	Osastoilla olevat paloilmotimen näyttötaulut ovat ainoastaan palokuntaa varten	V
	– Näyttötaulut ovat tarkoitettu henkilökunnan käyttöön!	
6.	Pikapalopostin käyttö muulloin kuin tulipalotilanteessa on kielletty	V
	– Palopostia saa käyttää muutenkin ja sitä on myös hyvä harjoitella	
7.	Hälyttäneiden ilmaisimen tunnistat punaisesta jatkuvasti palavasta valosta	O
8.	Vuotava happilaitte ei lisää tulipalon riskiä	V
	– Happipitoisuuden noustessa tulipaloriski kasvaa huomattavasti	
9.	Hoitajien ei tarvitse kiinnittää huomiota osastoilla liikkuviin ulkopuolisiin henkilöihin, koska se on vartijoiden työtä	V
	– Hoitajana kiinnitä huomiota osastollasi liikkuviin epämääräisesti käyttäytyviin tai pukeutuneisiin henkilöihin ja selvitä, millä asialla he ovat	
10.	Jokaisella on velvollisuus puuttua havaitsemiinsa turvallisuuspuutteisiin	O

Liite 2. Palautelomake

Turvallisuuden verkkokurssin palautekysely

Kysymykset

Oliko kurssi mielestäsi tarpeellinen?

Mitä hyvää kurssissa oli?

Miten kehittäisit kurssia?

Muuta palautetta tekijöille!

Tietojen lähetyk

Tallenna

Kiitos vastaamisesta!!!